

יום שני, ב' בתמוז התשפ"ד
08 ביולי 2024

נאום מפקד פיקוד מרכז היוצא, אלוף יהודה פוקס, בטקס חילופי מפקד פיקוד המרכז

הרמטכ"ל,
סגן הרמטכ"ל,
סגן ר' השירות,
ר' הוועדה לאנרגיה אטומית,
פורום מטכ"ל,
ראשי ההתיישבות,
משפחות שכולות,
חברים,
שותפים,
משפחת בלוט,
משפחתי שלי,
מכובדי כולם.

בעשרים ושישה באוקטובר 1987 התייצבתי על פי חוקיה של מדינת ישראל בפתח הבקו"ם. נער ירושלמי שהחליף את הכובע, ואת מדי הישיבה השחורים, במדי הזית. חייל נרגש, שגדל על אתוס צה"ל המנצח של '67 ושל '73. מלא בהתלהבות וגאווה לקחת חלק במפעל הציוני המפואר הזה, ונכון לצעוד בשבילים שתוריני הדרך, שגם קורס קצינים לא היה שלב מובן מאליו בה. 37 שנים אחרי, אני עומד כאן היום נרגש לא פחות. אך את ההתרגשות היום עוטפים גם רגשות כשלוך ובושה על שלא עמדנו במשימת חיינו ולא מילאנו את חלקנו הברור בחוזה הבלתי כתוב בין צה"ל לחברה הישראלית. כקצין, ובעיקר כמפקד אוגדת עזה בעברי, אני נושא עמי צער וכאב חד ועמוק. רגשות אלה צובעים את סיום תפקידי והם ילוי אותי כל החיים. כל חיי ממש. אני שולח מכאן חיבוק למשפחות השכולות, ברכת החלמה לכלל הפצועים בגוף ובנפש וציפיה עמוקה לחזרתם המהירה של החטופות והחטופים כולם. אזרחי ישראל צריכים לדעת: יש לצה"ל לוחמים, לוחמות, מפקדים ומפקדות מעולים. עזי רוח ומלאי אומץ לב. תעצומות הנפש של לוחמי אוגדה 98 ו 99 הנלחמים חודשים רבים בעזה, וברגעים אלה ממש, כמו גם לוחמי אוגדת יהודה ושומרון, הן עדות אחת לכך. גילויי הגבורה במהלך הקרבות, בשבת השבעה באוקטובר ולאורך הלחימה, עוד יסופרו. (ההישגים בשדה הקרב גדולים ומשמעותיים מאוד. גם אם לא יהיה בהם כדי לטשטש את צריבת האכזבה, אנחנו חייבים להוקיר את המקום הראוי להם).

לצד זאת, עלינו לתת תשובות לשאלות הנוקבות והכואבות של אזרחי הארץ הטובה הזו. צה"ל נשען על תרבות תחקיר נוקב ובלתי מתפשר. על מפקדים הנכונים להישיר מבט לאויב ולהיות יכולים לו, אך אינם חוששים גם להישיר מבט אל מול האמת. יחד איתך אבי, הובלנו כאן בפיקוד המרכז מערכת תחקיר מקצועית, חדה ובלתי מתפשרת ללמידה, לשיפור, ולהפקת לקחים. התחנכתי וחינכתי פקודים על ערכי רוח צה"ל ובהם ערך האחריות הדורש מכל חייל "להיות נכון לשאת באחריות לתוצאות פעולותיו". אחריות איננה מושג אלסטי, ומבחן התוצאה הוא מבחן מרכזי באחריות הפיקודית הצה"לית.

בפיקוד המרכז פעלנו ואנו פועלים לאורך כל חודשי המלחמה לעיצוב המרחב ולא רק לייצבו בהתקפה ובהגנה. בהתקפה, באמצעות רצף פעולות מתמשך, אלפי פעולות, לילה ויום, בשיטות שונות. רצף המבקש להבטיח מציאות שונה: לא עוד ערי מקלט, ומרחבים מוגנים לאויב, אלא חתירה לחופש פעולה בכל מקום ובכל זמן.

בהגנה, פעלנו באמצעות תוכניות, תרגול, אנשים ואמצעים בטווח הקצר. ותוכניות זרוע יבשה מרשימות לטווח הארוך. תכניות שכבר מתחילות להתממש בשטח. בשלש השנים האחרונות נערכנו בפיקוד למצבי חירום ולשינוי מצב היסוד. תוכנית אלו אמורות לאפשר לצה"ל להתמודד גם עם שינויים משמעותיים. לפחות עד לעת זו, הצלחנו לשמור על הזירה שלא תהפוך לזירה עיקרית ולא תסיט את כוחות צה"ל ותשומת הלב מהדרום, הצפון וממטרות המלחמה. אתגרי הפיקוד כמו בזירות נוספות התעצמו לאחרונה. האויב הופך מתוחכם יותר, האמל"ח בו הוא אוהז מתקדם יותר, והידע שהוא צובר מפורט יותר. מתקיים מאמץ איראני על שלוחותיו השונות ואף במזרח לייצר טרור אל ובתוך מדינת ישראל. עלינו להיערך ולהתכונן ללא הפסקה לאיום הבא המצוי מעבר לפינות האיזור. להקדים את האויב ולעולם לא לזלזל בו. אנו חזקים ממנו ואוחזים בצדקת הדרך, שאין לנו כוח רב-עוצמה ממנה. אם נשכיל לעמוד על ערכינו, לא להסיט מבט מהאמת, ולהתעקש להלחם כשאנו שומרים על צלמנו ודמותנו, הוא לא יוכל לנו. צה"ל מצויד במתקדמות שבמערכות הנשק, במשוכללים של מטוסי הקרב, ובמתקדמים שבאמצעי המודיעין. אך המשאב היקר, החשוב והטוב ביותר שיש לנו הם אנשינו. בכל הזירות ובכל שכבות הפיקוד. מאז השבעה באוקטובר למדנו ביתר שאת, את שידענו. אין זו קלישאה כי אם אמת ברורה. בשורותינו משרתים הטובים ביותר, הלוחמות והלוחמים המקצועיים והמסורים ביותר שיכול מפקד לקוות להם. מפקדי פלוגות, גדודים חטיבות, אנשים שהם מופת.

ובראשם מפקדי האוגדות, גולדפוס וברק, המובילים את התמרון הצה"לי בחכמה ובנועזות. אין ולא יכולה להיות גאווה גדולה מהפיקוד על אנשים אלה, המלאים באהבת המדינה, נאמנים לערכיה ומגלים כל העת אומץ לב ודבקות במשימה, עד חירוף הגוף והנפש. אני גאה ומתרגש בכל מפגש עמכם, דואג, ואמשיך לדאוג לשלומכם יקי, בחצי השנה האחרונה הובלת את כולנו לשינוי המציאות ועיצובה, היית אחראי על אין ספור מבצעים, שינויים והתפתחות מהותית. בדרכך המיוחדת, רתמת את כלל השותפים, קציני המטה, כולם נהנו ונענו למשימות שיזמת.

זכיתי, זכינו, בשלוש שנים האחרונות בקציני המטה הטובים ביותר של צבא ההגנה לישראל, אחד אחד. ממש הטובים ביותר, בסדיר ובמילואים, ובראשם אנשים מדהימים: רמי, עופר ושטרית אנו מכירים, יוצרים וצועדים יחד שנים ארוכות, אפשרתם להגשים יעדים רבים. אני אוהב אתכם ומלא הערכה.

תודה מיוחדת לאלוף אמיר אבולעפיה, מה-7 לאוקטובר היית איתי, היית שותף לעצה ומחשבה, ופרצת איתנו ולנו מרחבים חדשים לפעולה והשפעה.

עשיתי ככל שביכולתי להגן על תושבי מדינת ישראל ותושבי האזור, התייחסתי בכובד ראש לכל אבן ובקבוק שהושלכו, וראיתי את עצמי אחראי לכל פצוע או פצועה בגוף או בנפש כל אחת ואחד שנפל צרב אותי. תחקרנו, למדנו והפקנו לקחים. לא תמיד הצלחתי. לעיתים נכשלתי. אשא איתך את מחיר הדמים לעד.

החל מהשבעה באוקטובר האתגרים הפכו מורכבים יותר, ויחד עם החברים בישובים ובמועצות, באמצעות הנהגה חזקה ורצינית פעלנו על מנת לעמוד בהם. אמרתי בעבר ואני עומד על דברי: רובם המוחלט של מתיישבי האיזור הם אזרחים שומרי חוק ערכיים, המבקשים לחיות את חייהם ולגדל את משפחותיהם וראויים לכל הערכה. הם עושים זאת לצד איומי טרור המרחפים מעליהם כל העת. ראינו זאת בעוצמה רבה במיוחד, בלחימה ובהקרבה החל מהשבעה באוקטובר במהלך מלחמת 'חרבות ברזל'. בהתנדבות, בריצה לרעם התותחים, במסירות, בלחימה ארוכה ובמחירים כבדים עד מאוד בכל מקום ומקום.

לצערי הרב, בחודשים האחרונים כמו גם בשבוע האחרון, הפשיעה הלאומנית הרימה ראש, ובחסות המלחמה, ויצר הנקמה, זרעה פורען ופחד בתושבים פלסטינים שלא היו כל איום. לדאבוני, ההנהגה המקומית וההנהגה הרוחנית ברובה, לא ראתה כמונו את האיום. היא מורתעת ולא מוצאת את הכוחות לצאת בגלוי ולפעול לאור ערכי היהדות שהיא מחנכת את ילדיה לאורם. גם אם הפורעים הינם מיעוט, הרי שהשותקים נוכח פשעיהם, אינם מוציאים אותם ואת מעשיהם מן הכלל ומכניסים בכך את הביקורות כלפי כולם. זו איננה יהדות בעיני. לפחות לא זו עליה גדלתי אני בבית אבי ואמי. זו אינה דרכה של תורה. מדובר על אימוץ דרכי האויב והליכה בחוקותיו. זו הייתה אחריותי לפעול. וגם כאן למרבה הצער, לא תמיד הצלחתי.

יכולתו של פיקוד מרכז לעמוד במשימותיו, להגן על מדינת ישראל ותושבי הגזרה, תלויה גם בקיומה של רשות פלסטינית מתפקדת וחזקה, בעלת מנגנוני ביטחון אפקטיביים השומרים על החוק והסדר. זוהי נקודת המוצא של מפקד הפיקוד והיא נשענת על החלטת ממשלה על אף אתגרי הביטחון, והם רבים, ערעור יזום, של המציאות הביטחונית בזירה זו, בתקופה זו, מסכן את ביטחונה של מדינת ישראל.

צריך לומר עוד: הדאגה לחייהם של אזרחים פלסטיניים עובדים, יצרניים, המנהלים את חייהם בכבוד, איננה רק אחריותו של מפקד פיקוד המרכז מכוח חוק, והיא איננה רק ערך מוסרי, היא גם משרתת את האינטרס הביטחוני של מדינת ישראל.

(זריעת פחד בקרב אזרחי המדינה בצל אירועי השבעה באוקטובר, היא טעות מסוכנת. החברה הישראלית והחברה הפלסטינית מעורבות בגזרה, נוסעים ונעים על אותם כבישים. וחיים האחד לצד השני. על אף האתגר העצום בתקופה זו, עלינו למצוא את הדרך הנכונה לקיים בה חיים ולהבטיח אזרחות חפצת חיים.

נולדתי לא רחוק מכאן בירושלים, לפני 55 שנים, לאמא ברכה ואבא דוד. אבי שאת רבים מתלמידיו היה לי המזל והעונג לפגוש בשנות שירותי, לימד אותי לשאול שאלות. בעולם שבו כולנו בטוחים שאנו מחזיקים בכל התשובות כולן, נדמה שיש לחזור לאחד מערכי המסורת היהודית הראשונים. זה המנחה אותנו ללמוד. לברר. לחקור ולתור אחר האמת, ולעולם לא לחדול מכך.

צה"ל, חטף מכה קשה וכואבת, והמלחמה הזו מלמדת אותנו שיעור בצניעות. אנו חזקים מאויבינו, אך לעולם אל לנו להניח כי בידינו התשובות כולן. יש שהן מצויות בפי המומחים, יש שהן מועלות על ידי הזוטר שבחיילים, ויש שדרך אלינו היא באמצעות תחקיר מעמיק. אל לנו לחשוש מן האמת. עלינו לחבק את המבוכה, להנות מן הספק ולהתרגש מלמידה אשר לוקחת אותנו למחוזות אחרים. מפקדי צה"ל חייבים להקשיב, להביע את עמדתם, להתעקש על האמת שלהם, לא לחשוש מהשמעת עמדה מנוגדת וזאת במקביל לעמידה על משמעת בלתי מתפשרת בביצוע.

מאמי למדתי לראות את צבעי החיים. להבחין בין כחול לטורקיז ובין, אדום לארגמן. לצבוע כל מקטע בגוון הנכון לו. ולדעת שבהיעדר ורוד או ירוק, ניתן להרכיבם מאיחודם של אדום ולבן, או כחול וצהוב. כדי לצמוח משברנו נזדקק לכוחנו כחברה מלוכדת. למכפילי הכוח המצויים באחדותנו

צוותי הקרב החטיבתיים הפועלים בעזה, הרכב הכוחות הבין ארגוני במבצע מורכב במחנה פליטים, משמשים דוגמא חיה למיצוי מרבי של פוטנציאל הכוח, כשהוא פועל כגוף אחד. אך מוטל עלינו לזכור גם כי כל אדם: חייל, קצינה או אזרח – יש להם הצבע המיוחד להם, תבנית כור מחצבתם. הם שווים אך שונים זה מזו.

אני מביט מכאן על המקום שהיה לי לבית ושידעתי בו ימים מורכבים רבים: פיגוע בבוקר, מפקד שטעה בהערכת המצב, זעקה של אם שכולה, שכן שיודע בדיוק מה נכון לעשות, אזרחים שמאשימים שהדם על הידיים שלך - שלי, חיילים שמאמינים בכך. יום בלתי אפשרי ולמחרתו שוב אני נדרש להערכת מצב. להחליט על מעצר וסיכול ומבצע, ולאזן בין משימה אחת לאחרת, בין התקפה להגנה ובין ערך זה לערך מתנגש. ועל אף המתח העצום עלי לדבוק בערכים, ביושרה מקצועית, בענייניות. ללכת על פי מצפן ברור: רוח צה"ל והשבועה. בגב זקוף, ועם מראה קטנה אחת שלפחות פעם ביום אני מביט בה, לוודא שאני רואה שם אותי, את בית גידולי, את ערכי, וערכי צהל. זה היה מבחני כל בוקר וזה המבחן של כל מפקד בצהל, שמגן על אזרחים ומוביל לוחמים לקרב. לעשות כל שניתן על מנת לראות את לוחמי-פקודיך. לשוחח איתם, ללמוד אותם, ולקוות שלא תכיר אותם לעומק בסלון ביתם. זוהי המשמעות של אחריות על חיי אדם. לראות גן ילדים הומה, ולא לשתף את ההורים אילו מקרים ותגובות חולפות לי בראש. איומים רבים כל כך מוסרים מן הדרך מידי לילה, ומידי יום אמא קמה בבוקר ליומה, שולחת את ילדיה לגן והולכת למשלח ידה. וזאת מבלי לדעת מה היה בלילה - קרוב או רחוק. בפועל או בפוטנציאל. לוחמינו ושותפנו הם כמו עמודי ענן סביב המחנה המאפשרים חיים ואינם תמיד נראים.

אני מבקש להביע את הערכתי העצומה, לעמיתי השותפים לכל, שבלעדי השותפות לא ניתן להגשים דבר: למאנו אחי היקר מאז פגישתנו בחברון לפני 20 שנה, לשותפי היקרים שנפרדנו באינטימיות בימים האחרונים 650, 290, 170. היחידות המבצעיות ובראשם הימ"מ, ללוחמי מג"ב, לשוטרי משטרת ישראל, לעמיתי בשאר הזרועות והאגפים בצה"ל כולם. תודה מקרב הלב על השותפות, המסירות והאחריות המרחיבה שהשקעתם בזירה זו. תודה והערכה מיוחדת לצוות שליווה אותי בפיקוד דניאל, ליאור ובאופן מיוחד לאלמוג ושי על הובלה בתוכן ובדרך ועל בכלל. ותודה אחת מיוחדת במינה להגר. את מיוחדת ואין כמוך, היית עבורי ועבור הפיקוד לעוגן, בשבועות האחרונים למדתי עד כמה היית משמעותית לרבים. הפכת לבת משפחה ואנו אוהבים אותך מאוד. אבי, אני מאחל לך הצלחה רבה בתפקיד. אתה מגיע לכאן עם תרמיל מלא ערכים, מקצועיות וכישורי פיקוד נדירים. במובנים רבים אתה חוזר הביתה לביתך שלך. אתה מודע לגודל האחריות. ראיתי את עמוד השדרה שלך במבחנים לא מעטים ואני משוכנע ורגוע ששיקולים שאינן מן העניין לא יסיטו את דרכך. בחרדת קודש אני מעביר לך את הפיקוד המיוחד הזה, האתגרים הם רבים, במזרח, במערב ובכלל, בהצלחה רבה למשפחה המיוחדת שלכם לך עדי ולבנות.

מפקדי, הרמטכ"ל תודה מעומק ליבי על הפיקוד, המנהיגות, העצה הטובה וההכוונה. על חדות ודיוק, ועל שמצאתי אצלך יכולת לשיח ערכי תוך דיון והחלפת מחשבות משותפות. הרמטכ"ל, אני רואה חלק מהאתגרים שאתה מתמודד איתם בחודשים האחרונים, בזירות השונות הצבאיות והלאומיות. יש בי הערכה עצומה לאופן שבו אתה עומד באתגרים שזר לא יבינם. אני בוש ונכלם כמפקד אבל קודם כל כאזרח מהתקפות הפרועות שאתה חווה. זוהי שיטה שיש מי שאימץ אותה גם כאן: דברים איומים נאמרים ואז מגיעה התנצלות רפה או חיזוק וחיבוק כוחות צה"ל, עד להתקפה הפרועה וחסרת האחריות הבאה. אתה מנהיג את צה"ל ומוביל את בטחון ישראל בתקופה מורכבת בה אתה מותקף גם על ידי חברים לגוף שמתווה את הדרך. אני מאחל לך הצלחה, חוזק, אורך רוח, שכל טוב ורוגע, לעמוד במאות ההחלטות שאתה מקבל מדי יום.

משפחות שכולות יקרות, נוכחותכם איתי כאן ביום זה מרגשת אותי עד מאוד. במשך שנות שירותי נפלו אזרחים, מפקדים, פקודים ועמיתים. בדרום לבנון, ברצועת עזה ובפיקוד המרכז. בלחימה, באימונים ובשגרה. נשבעתי יחד איתם להקדיש את כל כוחותיי ואף לסכן את חיי. (ביום זה ובימים רבים נוספים, דמותם חולפת בראשי. אנחנו נפגשים - אייל ואיתמר, עידו ושטיינברג, דותן ושרון, אלחנן ודוד ועוד ועוד רבים ומדהימים. כל שם עולם ומלואו כל שם והחור הגדול שהותיר מאחוריו) במלחמת חרבות ברזל נוספו לפיקוד המרכז 151 חללים, מספר בלתי נתפס. זכיתי, שפר מזלי, אני מסיים את התפקיד עומד על רגליי. בריא. אותי הכדור פספס, המשך הלאה. המטען התפוצץ מיד אחרי שחלפתי, הנגמ"ש שחטף היה זה שלפניי. במקרה לא עליתי על המסוק, הנגמש, או הספארי באותו יום גורלי ובתום הקרב חזרתי למשפחתי ואוהביי. אצלכם, אצל יקירכם, דברים קרו אחרת יכולנו בקלות לשבת כאן היום בהיפוך תפקידים. מרגע הדפיקה בדלת, הנפילה, החיים קיבלו זווית אחרת. שום דבר לא דומה, לא טעם, לא ריח, לא זכרון כל דבר מזכיר. חובתינו להיות ראויים להם ולצמצם את הסיכון לחיילנו בקרב ובשגרה. משפחות יקרות אני מחבק אתכן אוהב אתכן ואמשיך לעמוד לצידכן ככל שאוכל

באוקטובר 87' ירדתי מהטיולית בסאנור. הצמתים והאתגרים שזימנו לי הימים, טבועים בשקע המיוחד בכתף, באצבע המורה, בהרגלי האכילה והשינה הכל כך מוזרים לאדם הרגיל, הם טבועים בכל גבולות המדינה ומעבר להם בזכרונות טובים וקשים. הם חרוטים בדרך שאני מסתכל על גבעה יפה, אזור צפוף, רעש חריג ובשינה הקלה שהיא מנת חלקה של כל מפקד והם טבועים באהבה עצומה לחברים ולאנשים כה רבים הנושאים על גבם ממש את נטל הבטחון של מדינת ישראל האהובה.

למשפחתי האהובה, מקור גאוותי והאנרגיה שלי אלונה ואריאל מבחינתי נולדתם בבירנית ובחברון, אני כל כך גאה במי שהפכתם להיות, אוהב אתכם, גאה על הדרך בה התמודדתם עם אתגרים לא פשוטים ומאושר מהשאלות הספקות והסקרנות שלכם שבאו לידי ביטוי בתפקיד זה.

לילך אהובתי, אני גאה בך על קריירה מרשימה בתוך כל הבלאגן הזה, זו הקוצרת שבחים מהורים ומנהלים, על הבית המדהים שיצרת לנו, על גידול הילדים לבד על כל המשתמע, מיום לידתם ועד היום ובגאווה עצומה על מה שיצא

ועל ההשפעה הרבה שלך עלי, על מי שאני, על דברים שהצלחתי להשיל בדרך, להשתפר. ועל שהפכתי בזכותך להיות אדם ומפקד טוב יותר, הביחד שלנו כאשר השאירו אותנו לבד בשטח היה מחזק מרגש ומעצים. אני בא הביתה, מקווה שאשתלב מהר ב-26.10.1987 התייצבתי בבקו"ם. נער מבולבל שלא דמיין מה יגולגל לפתחו. 37 שנים חלפו. אני נושא עמי את סמני השנים, ואני זוכר: לא עלי המלאכה לגמור, אך אין אני בין חורין להפטר ממנה. מדינת ישראל זקוקה לכל אחת ואחד. כל צעירה וכל זקן. כולנו מחויבים בבניין מה שחרב ובשיקום מה שנפגע.

צה"ל חזק ונכון לכל משימה. הוא ינצח בכל זירה אליה יקרא. אין בי ספק ולו קל שבקלים בכך. אבל על כולנו מוטלת משימת המלחמה על הבית. זוהי מלחמה על גבולותיו של בית זה, וזוהי מלחמה גם על צביונו.

אני יודע, עוד רבה הדרך, אבל אלך בה עד יכלה כוחי.